

- принципи медіації, статус медіатора, вимоги до його підготовки та інші питання, пов'язані з цією процедурою;
- повноваження медіатора, а також сторін медіації, порядок проведення медіації, вимоги до договору про медіацію та до угоди про врегулювання конфлікту (спору) за результатами медіації;
- медіація не проводиться у конфліктах (спорах), що впливають чи можуть вплинути на права і законні інтереси третіх осіб, які не є учасниками цієї медіації [3].

Прийнятий Закон про медіацію може стати основою ефективного функціонування системи медіації в Україні як способу позасудового розв'язання правового конфлікту, що зможе розвантажити судову систему, забезпечуючи доступ людини до правосуддя та підвищуючи ефективність судового розгляду справ.

1. Бартовщук О. Судовий розгляд в розумні строки: мрії чи реальність? URL https://minjust.gov.ua/m/str_6788.

2. Медіація у професійній діяльності юриста / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.]; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса: Екологія, 2019. 456 с.

3. Інформаційне управління Апарату Верховної Ради України. Прийнято Закон «Про медіацію». URL : <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/216385.html>.

Дар'я ЛАВРЕНКО

викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ МЕДІАЦІЇ У СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА

Вирішення суперечок у сфері адміністративної юстиції залишається актуальним і під час здійснення судово-правової реформи в Україні, що полягає, зокрема, у внесенні змін до Конституції України, прийнятті нових процесуальних кодексів та Закону України «Про судоустрій і статус суддів», що спрямовані на впорядкування відносин сторін правових конфліктів. Судова влада є одним із основних гарантів дотримання та реалізації правових положень, адже саме розв'язання правових конфліктів через рішення суду є універсальним засобом правового захисту прав і свобод як громадян, так і юридичних осіб. Проте статистика прийняття судових рішень, завантаженість судів і тривалість розгляду судових суперечок свідчать про те, що вирішення правових конфліктів, а особливо в адміністративному праві, через органи судової влади не може бути єдиним способом подолання правових суперечок. Сьогодні тема альтернативного способу врегулювання спорів все жвавіше обговорюється науковим колом юристів-правників, оскільки наслідок знаходить власне доктринальне закріплення в науковій літературі. Але, на законодавчому рівні досі немає єдиного комплексного нормативно-правового акту для регулювання такої процедури вирішення спору як медіація, що є підвидом альтернативних способів регулювання спору.

Радою Європи, як провідною міжнародною організацією, Україні було рекомендовано зробити кроки в процесі реформування законодавчої бази, зокрема йдеться про рекомендації та керівні принципи, що було викладено в наступних документах:

1. Рекомендації щодо медіації в сімейних справах Rec (98);
2. Рекомендації щодо медіації в кримінальних справах Rec (99) 19;
3. Рекомендації щодо медіації в цивільних справах Rec (2002) 10;
4. Рекомендації щодо альтернативного судового розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами – приватними особами (адміністративні справи) Rec (2001).

Застосування медіації в сімейних, кримінальних та цивільних справах не є чимось новим для міжнародної спільноти, адже певним чином вже наявні надбання та досвід із урегулювання таких спорів, однак питання адміністративного судочинства та альтернативного регулювання спорів у ньому залишаються досить дискусійними.

Відповідно до законодавства України, процедура врегулювання спору за участю судді в адміністративному судочинстві регулюється положеннями глави 4 розділу II Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАСУ) [1]. Так, відповідно до ч. 1 ст. 184 КАСУ врегулювання спору за участю судді проводиться за згодою сторін до початку розгляду справи по суті. Згідно зі ст. 180 КАСУ в підготовчому засіданні суд зобов'язаний з'ясувати, чи бажають сторони вирішити спір шляхом примирення або звернутися до суду для проведення врегулювання спору за участю судді, а також за наявності згоди сторін встановити строки та порядок такого врегулювання спору. Відповідно до ч. 2 ст. 184 КАСУ проведення врегулювання спору за участю судді в адміністративному судочинстві не допускається: 1) в адміністративних справах, визначених главою 11 розділу II КАСУ, за винятком справ, визначених статтею 267 цього Кодексу, та типових справ; 2) у випадку вступу у справу третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору [1].

Як ми можемо бачити, в адміністративно-правових спорах провадиться врегулювання спору за участі судді як альтернатива судовому процесу, однак це не є медіацією, зважаючи на ряд відмінностей:

1. Суб'єктний склад: (суддя/медіатор/посередник);
2. Документальне оформлення результату: (ухвала/угода про результати медіації);
3. Процедура проведення;
4. Цінова політика: (платно/безоплатно);
5. Загальні засади проведення процедури.

Регулювання адміністративно-правових спорів потребує доктринальних та законодавчо інших підходів, адже дані спори варто розглядати через призму публічності (публічного права). Основа адміністративного спору – це фактична сторона правового конфлікту, що означає різні за своєю правовою дією обставини конфліктної ситуації [3].

Європейська хартія про місцеве самоврядування визначає, що місцеве самоврядування – це право і реальна здатність органів місцевого самоврядування регламентувати значну частину публічних справ і управляти ними, діючи у рамках закону, під свою відповідальність і в інтересах місцевого населення [4].

Інакше кажучи, беручи до уваги такі особливості публічно правового впорядкування суспільних відносин, можна зробити акцент на частковій немедіабельності таких спорів, саме через суб'єктний склад таких правовідносин, що надалі зумовлює певні труднощі в досягненні головної мети альтернативного вирішення спорів — вирішення конфлікту.

Отже, медіація в адміністративному судочинстві стосується саме не загально визнаного міжнародного зразка проведення процесу медіації, зважаючи на те, що відрізняється колом суб'єктів, власне їх повноваженнями, та документальним оформленням. Але, окрім цього має конче необхідне значення для становлення й розвитку медіабельності адміністративного спору, всієї правової спільноти держави, пересічних громадян і міжнародних практиків, адже виступає джерелом досвіду для подальшого розвитку даного виду альтернативного врегулювання спору.

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 № 2747-IV (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2020 Ст. 446.

2. Міжнародні стандарти у сфері судочинства. Київ: Істина, 2010. 488 с.

3. Боженко Н. В. Поняття та ознаки адміністративно-правового спору. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 1, т. 1. С. 69-71.

4. Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: Закон України від 15.07.1997 р. № 452/97-ВР. URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z970452.html.